

מבטחים

מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ
בניהול מיוחד

מבטחים

מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ

דוחות כספיים ביניים
ליום 30 ביוני, 2018

עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות

קרנות הפנסיה הוותיקות

דוח המנהל המיוחד ליום 30 ביוני, 2018

1	פתח דבר	1
1	א. כללי	1
2	ב. הסיוע הממשלתי והגרעון האקטוארי	2
3	ג. כרית ביטחון לקרנות	3
4	1. תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה	4
4	1.1 מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה	4
8	1.2 אירועים מיוחדים מאז הדוח הכספי האחרון	8
11	1.3 השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה בתקופת הדו"ח ועל נתוני הדו"ח הכספי	11
11	1.4 חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון	11
15	2. מצב כספי-התחייבויות הפנסיוניות	15
15	2.1 הערכת ההתחייבות האקטוארית	15
16	2.2 גרעון הקרן	16
16	2.3 אופן חישוב הסיוע לקרנות	16
16	2.4 שיטת חלוקת הסיוע	16
16	2.5 כרית ביטחון לקרנות	16
17	3. תוצאות הפעילות	17
17	3.1 תשואת קרן הפנסיה (נומינלי ברוטו)	17
18	4. השפעת גורמים חיצוניים	18
18	4.1 התחייבויות תלויות ותביעות	18
19	5. בקרות ונהלים חיצוניים	19
20	6. בקרה פנימית על דיווח כספי	20

פתח דבר

א. כללי

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר הן "קופות גמל לקצבה" ו"קרנות ותיקות", כהגדרת המונחים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הפיקוח גמל") ובתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן: "תקנות מס הכנסה"), והן מאושרות ופועלות לפיהם. קרנות אלו סגורות למצטרפים חדשים החל מיום 1.4.95, בהתאם להחלטת הממשלה.

בעקבות הגרעונות שנוצרו בחלק מקרנות הפנסיה הוותיקות, בוצעה במהלך שנת 2003 רפורמה מקיפה. במסגרת הרפורמה האמורה הותקן תקנון אחיד לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר: מבטחים, מקפת, קג"מ, נתיב, בניין, חקלאים אגד והדסה (להלן: "הקרנות" או "קרנות הפנסיה" או "הקרנות הוותיקות שבהסדר") ומונה להן מנהל מיוחד. כן נקבע במסגרת אותה רפורמה כי יינתן סיוע ממשלתי לקרנות שבהסדר לצורך מימון הגירעונות האקטואריים.

החל מיום 1 באוגוסט 2011 מכהן מר יואב בן אור כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר. בהתאם להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), למנהל המיוחד נתונות כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון ולדירקטורים שלו.

לצורך הסדרת האיחוד התפעולי של הקרנות הוותיקות שבהסדר, נחתם בין הקרנות "הסכם לאיחוד תפעולי" המהווה תשתית משפטית להסדרת התפעול המשותף, לרבות בנושא חלוקת הוצאות התפעול בין הקרנות.

האיחוד התפעולי בין הקרנות שבהסדר הביא לצמצום משמעותי בעלויות התפעול וכן להתייעלות בעבודה השוטפת. במסגרת האיחוד התפעולי של הקרנות, נשמרת הזהות המשפטית הנפרדת של כל קרן, ובכלל זה קיימת הפרדה ברורה בין הנכסים וההתחייבויות של כל קרן.

ב. הסיוע הממשלתי והגרעון האקטוארי

בהתאם להוראות חוק הפיקוח, מעבירה הממשלה לקרנות סיוע ממשלתי (פירוט לעניין היקף הסיוע הממשלתי הכולל ראה בפרק 2).

ביום 29 באוגוסט, 2013 הורה הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן: "הממונה על שוק ההון" או "המפקח על הביטוח") על עדכון לוח תזרים המזומנים לסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. הפריסה המעודכנת הגדילה את שווי הסיוע ובנוסף הביאה להארכת משך החיים הממוצע של נכסי הקרנות ולצמצום הפער הכולל שבין משך החיים הממוצע של ההתחייבויות בקרנות ביחס לנכסי הקרנות.

ככל שכלל נכסי הקרן, לרבות הסיוע הממשלתי, לא יספיקו לכיסוי מלוא סכום הגרעון האקטוארי, או ככל שיתקיים עודף אקטוארי, יופעל מנגנון האיזון האקטוארי הקבוע בהוראות התקנון האחיד, וזאת אם הגרעון או העודף האקטוארי הם בשיעורים הקבועים לעניין הפעלת המנגנון לפי הוראות התקנון.

ביום 3 במרס, 2015 פורסמה הבהרה מרשות שוק ההון, לפיה בכוונתם לקבוע בהוראות הממונה לדיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות, שינוי באופן הדיווח על התחייבויות ונכסי הקרן, כך ששיעור הגרעון או העודף המוצג במאזן יהיה זהה לשיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון.

ברשות שוק ההון הבהירו כי יש להפעיל את מנגנון האיזון רק אם שיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון הקרן, עולה על השיעור הקבוע בתקנון, וזאת במובחן משיעור הגרעון המוצג במאזן.

על פי הוראות התקנון, אם הגרעון האקטוארי יעלה על 5% מסך כל ההתחייבויות של הקרן, או ככל שייוצר גרעון אקטוארי בסכום העולה על 3% מההתחייבויות במשך שלוש שנים ברציפות, על קרן הפנסיה, בכפוף לאישורו של המפקח על הביטוח, להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, כך שיופחתו זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים, בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגובה יתרת הגרעון.

יצוין כי באופן דומה, ככל שייוצר עודף אקטוארי בשיעור שעלה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן, תהיה רשאית הקרן, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח, להגדיל את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגין היתרה שעולה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן כאמור.

מנגנון האיזון האקטוארי כולל הוראה נוספת ולפיה ככל שגרעון הקרן עולה על 0.65% מסך התחייבויותיה, וזאת בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מתיקון התקנון או שינוי בהוראות הדין, תהיה הקרן רשאית להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח.

גובה הגרעון או העודף האקטוארי עשוי להשתנות בשל שינויים שיחולו בהנחות האקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת המאזנים האקטואריים, ובמיוחד בגין שינויים שחלים בשיעורי ריבית ההיוון. סדרת שיעורי ריבית ההיוון נקבעת על פי שערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי משרד האוצר (להלן: "ווקטור הריביות").

היוון לפי ווקטור הריביות מתבצע על ידי היוונם של תשלומים או הכנסות עתידיים של הקרנות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחרת. שינויים קטנים יחסית בווקטור הריביות גורמים לשינויים גדולים בערך הנכסים וההתחייבויות, וכתוצאה מכך משפיעים באופן ניכר על היווצרות גרעון אקטוארי או עודף אקטוארי.

יצוין כי אופן חלוקת כספי הסיוע הישיר לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. שיטת חלוקה זו היא בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

ליום 30 ביוני, 2018 עומד שיעור הגרעון כאמור על 2.5% בכל אחת מהקרנות שבהסדר.

אומדן הסיוע הממשלתי וכרית הביטחון ליום 30 ביוני, 2018 מכסים את מלוא סכום הגרעון.

ג. כרית ביטחון לקרנות

על מנת להגן על עמיתי וגמלאי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות וסיכוני ירידת ריבית, הודיע משרד האוצר לוועדת הכספים של הכנסת ביום 19 במאי 2003 כי תועמד כרית ביטחון לקרנות. על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, הקים שר האוצר ב-2003 ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן: "הועדה הציבורית" או "ועדת ברנע"). הדוח הסופי הוגש ביום 17 באוגוסט, 2011 לשר האוצר.

במכתב מיום 16 ביוני, 2009 הביא מנכ"ל משרד האוצר והממונה על התקציבים את עמדת הדרג המקצועי במשרד האוצר באשר לעקרונות יישום כרית הביטחון (להלן: "מכתב העקרונות"). בהתאם להנחיית הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון, ניתן ביטוי לאמור במכתב העקרונות במסגרת מאזני הקרנות הוותיקות שבהסדר החל משנת 2008 וסכום הסיוע בגין כרית הביטחון נכלל בדוחות הכספיים והאקטוארים. במקביל, במהלך שנת 2012 פרסם משרד האוצר תזכיר חוק, ובהמשך טיוטת חוק אשר מסדירה את הסוגיה.

ביום 29 לינואר, 2017 פורסם בספר החוקים תיקון מס 33 לחוק חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (להלן "החוק"). במסגרת תיקון זה נוסף לחוק סעיף 78-טו1, אשר מעגן בחקיקה את נושא "כרית ביטחון כללית לקרנות וותיקות שבהסדר".

החוק כולל, בין היתר, הוראות לעניין חישוב הסכומים שיוקצו לקרנות הפנסיה, בהתקיים התנאים הקבועים לכך, ובאופן התואם את המלצות הוועדה הציבורית, כפי שבאו לידי ביטוי בנוסחה 10 לדוח הוועדה. בהתאם להוראות החוק, הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סכום של 11.32 מיליארד ש"ח.

סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש דצמבר 2008, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור. כמו כן נכללת בחוק הוראה, ולפיה תקרת כרית הביטחון תותאם לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, וזאת בהתאם למנגנונים שונים הקבועים בחוק, ובכפוף לסייגים הקבועים בחוק לעניין זה. עוד נקבע בחוק כי כל סיוע נוסף שיינתן לקרנות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

ערך הפיצוי העתידי, ליום המאזן, בגין כרית הביטחון מחושב בהתאם לאמור בחוק, כהפרש בין:

- (א) גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ווקטור הריביות ליום המאזן.
- (ב) גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ריבית קבועה בשיעור 4%.

בחוק נקבע גם כי השימוש שיעשו הקרנות בכל שנה בכרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגרעון, ולא תיצור עודף.

יצוין כי אופן חלוקת הסכומים מכרית הביטחון לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

בהתאם לאמור בחוק, השווי ההוגן של תקרת כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שווי העתידי במועד אזילת ההון מהוון בווקטור הריבית הוא כ – 32,648 מיליוני ש"ח.

חישוב רכיב ה"עבר" נכון ליום המאזן בגין כרית הביטחון, עומד על סך של 36,677 מיליוני ש"ח.

סך הפיצוי המחושב מתוך כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, הגיע ביום 30 ביוני, 2018 לכ- 10,258 מיליוני ש"ח.

1. תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה

1.1. מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר פועלות יחד תחת תקנון אחיד החל מ-2003, כל קרן הינה ישות משפטית נפרדת. משנת 2008 הקרנות פועלות תחת איחוד תפעולי שבראשם עומד המנהל המיוחד.

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ
(בניהול מיוחד)

קרן הגמלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ
(בניהול מיוחד)

קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאיים ובלתי מקצועיים בישראל א.ש. בע"מ
(בניהול מיוחד)

קרן הביטוח והפנסיה של פועלי הבנין ועבודות ציבוריות אגודה שיתופית בע"מ
(בניהול מיוחד)

קרן הגמלאות של חברי אגד בע"מ
(בניהול מיוחד)

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ
(בניהול מיוחד)

קופת הפנסיה לעובדי הדסה בע"מ
(בניהול מיוחד)

נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ
(בניהול מיוחד)

1.1.1. מינוי מנהל מיוחד

החל מיום 1 באוגוסט, 2011 מכהן מר יואב בן אור כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר. בהתאם להוראות סעיפים 78(ו) ו-70(ב) לחוק הפיקוח, מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...".

תפקידים נוספים של המנהל המיוחד, הנוגעים לתכנית ההבראה החלה על הקרנות הוותיקות שבהסדר, קבועים בהוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח, ובהם איתור נכסי הקרן, מימושם ומכירתם; יישום התקנון האחיד; וכן מימוש התפעול המשותף של הקרנות הוותיקות שבהסדר.

1.1.2. ועדת מנהלה

לפי הוראות חוק הפיקוח, מונתה ועדת מנהלה בראשות שופט בדימוס לכלל הקרנות הוותיקות שבהסדר.

לוועדת המנהלה כל הסמכויות הנתונות לוועדת הנהלה בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, היינו מינוי רואה חשבון ואישור דוחות כספיים.

בנוסף, תפקידיה הם לאשר את תכנית ההתייעלות שהכין המנהל המיוחד, כנדרש בחוק הפיקוח, בטרם הגשתה לאישור המפקח, וכן לאשר את המלצות המנהל המיוחד בדבר ביצוע מהלכי הבראה נוספים בקרנות הפנסיה, מעבר לנדרש בחוק הפיקוח.

חברי ועדת המנהלה:

השופט (בדימוס) ישי לויט - יו"ר.

מר שמואל אביטל - חבר.

מר גד ארבל - חבר.

1.1.3. ועדת השקעות

לפי הוראות סעיף 11 לחוק הפיקוח גמל, על דירקטוריון של חברה מנהלת למנות ועדת השקעות לכל קופת גמל שבניהול החברה, ורשאי הדירקטוריון למנות ועדת השקעות אחת למספר קופות גמל כאמור.

בהתאם להוראות אותו סעיף, רוב חברי ועדת ההשקעות יהיו בעלי כשירות לכהן כדירקטורים חיצוניים, כהגדרת המונח בחוק החברות, התשנ"ט-1999, והמוגדרים בחוק הפיקוח גמל ובתקנות מס הכנסה כ"נציגים חיצוניים".

בתקנה 41 ה-3 (ב) לתקנות מס הכנסה, נקבע כי בקופת גמל אשר מונה לה מנהל מיוחד מכח חוק הפיקוח, ימנה המנהל המיוחד את חברי ועדת ההשקעות, באישור המפקח על הביטוח, והמנהל המיוחד יכהן כחבר בוועדת ההשקעות אך לא כיו"ר הוועדה, וכיו"ר הוועדה יכהן נציג חיצוני.

הוראות לעניין כשירות חברי הוועדה, דרכי מינויים, דרכי התכנסות הוועדה ודרכי עבודתה מצויות בתקנות מס הכנסה.

תפקידי ועדת ההשקעות קבועים בסעיף 11(ב) לחוק הפיקוח גמל ובתקנות מס הכנסה, ועיקריהם:

- קביעת מדיניות השקעות של הקופה במסגרת המדיניות הכוללת שקבע הדירקטוריון;
- קביעת סוגי עסקאות הטעונות אישור מראש של ועדת ההשקעות טרם ביצוען, וכן קביעת שיעורי ההחזקה בניירות ערך מסוגים שונים הטעונים אישור מראש בטרם רכישתם;
- קביעת נכסי בסיס של אופציות וחוזים עתידיים; קביעת שעור מרבי של בטוחות שניתן להעמיד במסגרת עסקאות;
- קביעת סוגי ניירות ערך שניתן למכור בחסר;
- הנחיית בעלי תפקידים העוסקים בהשקעות, ביישום מדיניות ההשקעות ופיקוח עליהם או הנחיית גופים המנהלים השקעות מטעמם;
- קביעת אמות מידה לבחינת יישום מדיניות ההשקעות; גיבוש כללים ונהלים לניהול ההשקעות;
- קבלת החלטות הנוגעות לשימוש באמצעי שליטה בתאגידים מוחזקים;
- ביצוע כל תפקיד אחר שיוטל ע"י הדירקטוריון (המנהל המיוחד) או הממונה על שוק ההון.

ניהול השקעות בקרנות ובקופות הגמל (שלהן נותנות הקרנות שירותי ניהול) מתבצע באמצעות חטיבת ההשקעות המאוחדת לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.

במסגרת מערך ההשקעות הכולל המאוחד, מונו שתי ועדות השקעה, כאשר כל ועדה מטפלת בהשקעות הנוגעות למספר קרנות ו/או קופות גמל.

ועדת השקעות של קרנות הפנסיה: מקפת וקג"מ והשקעות קופות הגמל (להן הקרנות נותנות שירותי ניהול)

מר יוסף אלשיך - יו"ר הוועדה ונציג חיצוני.
מר רונן וולפמן - נציג חיצוני.
מר דודו זקן - נציג חיצוני.
מר מנחם הרפז - נציג חיצוני.
מר יואב בן אור - המנהל המיוחד.

ועדת השקעות של קרנות הפנסיה: מבטחים, חקלאים, בנין, אגד, הדסה ונתיב

מר ירום אריאב - יו"ר הוועדה ונציג חיצוני.
מר רואי מכנס - נציג חיצוני.
גב' מיכל נוי - נציגה חיצונית.
מר יצחק בצלאל - נציג חיצוני.
מר יואב בן אור - המנהל המיוחד.

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר וכן קופות הגמל שבניהולן מהוות "קבוצת משקיעים" כהגדרתה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.

1.1.4. ועדת ביקורת

ועדת ביקורת מונתה על ידי הממונה על שוק ההון ביום 1 במרס, 2008.

הוועדה מונה שני חברים חיצוניים:

יו"ר הועדה- מר איתן השחר.

חבר ועדה- מר יוסי בהיר.

ואלה תפקידי ועדת הביקורת:

- דיון בדוחות המבקר הפנימי - דיון בדוחות שהגיש המבקר הפנימי וממצאיהם וכן מעקב אחר תיקון הליקויים שנמצאו בדוחות ויישום ההמלצות;
- דיון בליקויים מהותיים שעלו אגב עבודת רו"ח המבקר ומכתבי רו"ח המבקר;
- שמירה על אי תלות של המבקר הפנימי;
- בחינת קיום הוראות דין וכללים מקצועיים ואתיים החלים על הקרן, על נושאי משרה בה ועל עובדיה;
- אישור תכנית עבודה שנתית ותקופתית של הביקורת הפנימית, לרבות היקף משאבים, תדירות ביצוע הנושאים ובחינה לעניין קיום כיסוי לכל הנושאים וכן מעקב אחר יישום תכנית העבודה;
- דיון בנושאים נוספים העולים לסדר היום בהתאם לדרישת המנהל המיוחד ו/או הממונה;
- המלצה בדבר מינוי או פיטורין של המבקר הפנימי.

מועדי התכנסות ועדת הביקורת קבועים ומוגדרים מראש לאורך כל השנה. בישיבות מתקיימים דיונים הן בדוחות הביקורת והן בסטטוסו תכנית עבודה של הביקורת הפנימית.

תפקידי ועדת הביקורת ומערך הביקורת הפנימית מוגדרים בתקנה 19 לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז 2007 ומוסדרים במסגרת חוזר גופים מוסדיים 2007-9-14, בכתב המינוי של חברי הועדה, בהוראות הממונה וכן בנהלי ביקורת פנימית כתובים ומאושרים של הקרנות שבהסדר.

1.1.5. מטרות קרנות הפנסיה הוותיקות

מטרותיהן העיקריות של הקרנות הינן לייסד, לכוון ולקיים קרנות פנסיה וקופות גמל לפי הצורך.

בהתאם להוראות חוק הפיקוח, התקין המפקח על הביטוח תקנון אחיד לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. במסגרת התקנון האחיד מנהלות כיום הקרנות תוכניות פנסיה יסוד ותוכניות פנסיה מקיפה, ובהתאם להוראות חוק הפיקוח וחוק הפיקוח גמל הן מחויבות לפעול על פיו.

זכויות המבוטחים בקרנות הן זכויות חוזיות הנקבעות בהתאם לתקנון הקרן או הקופה בה חבר המבוטח, בנוסחו כפי שיהיה מעת לעת. קרנות הפנסיה לעמיתים ותיקים פועלות על בסיס עקרונות השוויון והערבות ההדדית בין העמיתים.

בהתאם להחלטת הממשלה, קרנות הפנסיה אינן מקבלות מבוטחים חדשים, למעט מבוטחים שהצטרפו לפנסיה תקציבית לפני שנת 1995, ולא חלפו שנתיים מתום החודש האחרון בפנסיה תקציבית, בכפוף להוראות התקנון.

1.2. אירועים מיוחדים מאז הדוח הכספי האחרון

להלן אירועים מיוחדים מאז הדוח הכספי האחרון, לרבות ארגון מחדש של קרנות הפנסיה ו/או חברה מנהלת, אמצעי התייעלות שננקטו, סכסוכי עבודה, שינויים מהותיים בבעלות או בהנהלה, רכישת חברות:

1.2.1 שינויים במבנה האירגוני

לא היו שינויים במבנה האירגוני בתקופת הדוח.

1.2.2 סכסוכי עבודה

ביום 1 בפברואר, 2018, ניתנה הודעה מטעם ההסתדרות הכללית על שביתה לפי חוק יישוב סכסוכי עבודה, תשי"ז-1957, וזאת החל מיום 15 בפברואר 2018.

בהודעה מטעם ההסתדרות מפורטים העניינים המצויים בסכסוך, ובהם אי-הכרה ב-"ועד גג", החלטה על שינוי כפיפות ניהולית של מנהלת וסוגיות נוספות. לעמדת ההנהלה, ההודעה על השביתה אינה כדין, ואין לה הצדקה (לדוגמה: בין הנושאים שבסכסוך, ניסיון לשנות באופן חד-צדדי את "יחידת המיקוח" הקיימת, דרישות כלכליות בזמן תוקפו של הסכם קיבוצי הכולל מיצוי תביעות, נושאים המוסדרים בהסכמים הקיבוציים בניגוד לחובת השקט התעשייתי ועוד).

הוועדים פנו להנהלה בבקשה לקיים הידברות בנושאים שעל הפרק. תוך כדי ההידברות, הוועדים נקטו בצעדים ארגוניים שונים של אסיפת הסברה, עיצומים, עבודה חלקית ושביתה. נכון למועד הדוח, ההידברות עם הוועדים נמשכת.

1.2.3 תוכנה

"אופאל טכנולוגיות עתידיות בע"מ" (להלן - החברה) הינה חברה בת המוחזקת בעקיפין בשיעור 100% על ידי קרן הפנסיה מבטחים.

החברה מספקת, לכל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, שרותי מחשוב שוטפים ותמיכה וליווי בהקמת מערכת הליבה החדשה לניהול זכויות (להלן-"מערכת מפנה"). במהלך תקופת הדוח פועלות הקרנות מבטחים, קג"מ, מקפת, הדסה, אגד, נתיב ובנין במערכת מפנה.

1.2.4 קופת הפנסיה לעובדי הדסה - תשלום דמי גמולים בחסר (2.33%)

פרוט לעניין הפרשות דמי הגמולים של המעסיק (הדסה) בקופת הפנסיה לעובדי הדסה וכן לגבי ההליך המשפטי המתנהל לעניין זה - ראו בביאור 14(ג) לדוחות הכספיים השנתיים של קופת הפנסיה לעובדי הדסה ובביאור 7 בדוחות הביניים של הקופה.

1.2.5. מחקרים

ביום 1.10.2017 פורסם חוזר פנסיה 2017-3-6 בנושא "דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה וקופת גמל מרכזית לקצבה" באשר להנחות פיננסיות ודמוגרפיות. לקראת המאזן של 2017, ביום 21.12.2017 ביקשה הקרן אישור לשינוי הנחות תמותה והנחת מספר וגיל ילדים, המבוססים על חוזר פנסיה 2017-3-6. ביום 21.2.2018 התקבל אישור מהאוצר, בו נכתב כי ככל שהקרנות ביצעו את כל הבדיקות הנדרשות לביסוס ההנחות, וככל שהאקטואר סבור כי ההנחות האמורות מתאימות יותר לצורך חישוב ההתחייבויות במאזנים האקטואריים, אין מניעה להשתמש במערכת ההנחות המוצעת.

המאזן ליום 30 ביוני, 2018 נערך על בסיס תזרימי מאזן השנתי ליום 31/12/2017 אשר נערך בהתאם להנחות שקיבלו את אישור האוצר ואשר שימשו לעריכת המאזן השנתי.

1.2.6. מדיניות תגמול מנהלי השקעות

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר פועלות להבטחת זכויות הפנסיה של העמיתים, כפי שנקבעות בתקנון האחיד.

לצורך כך, פועלות הקרנות להשגת תשואה על נכסיהן באופן שיאפשר את תשלום הקצבאות לזכאים לכך לפי הוראות התקנון האחיד. ביישום מדיניות ההשקעות מובאים בחשבון, בין היתר, היקף ומהות הנכסים העומדים לרשות קרנות הפנסיה, מגבלות רמת סיכון הנקבעות מראש וכן הוראות הדין לעניין אפיקי ההשקעה השונים.

במסגרת מדיניות התגמול של עובדי חטיבת ההשקעות, נמדדים אותם עובדים הן על ביצועיהם המקצועיים בתחומים הנתונים לאחריותם והן על תרומתם הכוללת לעמידה של החטיבה ביעדים הנקבעים מדי שנה.

מדיניות התגמול מביאה בחשבון את העמידה ביעדים שנקבעים מזמן לזמן לעניין התשואה על ההשקעות של נכסי הקרנות, ואף על השגת תשואות העולות על היעדים שנקבעו כאמור, וזאת בהתחשב בצורך להבטיח התנהלות ארוכת טווח בהתאם לאופי ולמהות ההתחייבות כלפי העמיתים והפנסיונרים. אמות המידה הפיננסיות מחושבות על פני תקופה של שלוש שנים לפחות, כדי להבטיח כי מדידת הביצועים נעשית בראייה ארוכת טווח. בנוסף, מדיניות התגמול נגזרת, בין היתר, בהשוואה למדדי ייחוס רלבנטיים, והיא כוללת בחינה של אופן הפעילות ברמה האישית, ברמה של חטיבת ההשקעות ובהיבט האיכותי לעניין העמידה ביעדים.

בעקבות פרסום "חוזר מדיניות תגמול בגופים מוסדיים" ביום 10 באפריל, 2014 (חוזר 2014-9-2), נערכת בחינה בקרנות שבהסדר, בתיאום עם רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון, לעניין מדיניות התגמול וההתאמות הנדרשות בהתייחס להוראות החוזר האמור, ובהתחשב במאפיינים המיוחדים של הקרנות שבהסדר.

1.2.7. ההשגה בהעלאת גיל הפרישה לנשים

בעקבות דיוני המשך שהתקיימו בוועדת הכספים, תוקן ביום 24.7.2017 חוק גיל פרישה באופן שהופך את ברירת המחדל במנגנון הקבוע בסעיף 9 לחוק ולמעשה קובע כי גיל הפרישה לנשים ייוותר 62, אלא אם כן יוחלט אחרת. התיקון קבע כי החלטה כאמור תתקבל ע"י ועדת הכספים עד ליום 15.2.2018.

משמעותו המעשית של תיקון החוק האמור, בו נקבע כי ברירת המחדל תהיה אי העלאת גיל פרישה לנשים, היא כי על קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר לפעול בהתאם להנחת עבודה לפיה גיל הפרישה לנשים לא יעלה. מאזני הקרנות חושבו בהתבסס על הנחה זו ובהתאם, הגידול בהיקף ההתחייבויות עמד על כ-2.8 מיליארד נוספים. ככל שלא ינתן לקרנות סיוע כספי נוסף בשל אי העלאת גיל הפרישה, גידול ההתחייבויות בשל כך יחייב איזון אקטוארי והפחתת זכויות לעמיתי הקרנות, שאם לא כן ייווצר בהכרח סבסוד בין דורי נוסף בקרנות ההסדר.

בעקבות תיקון החקיקה, בוצעו פניות נוספות מטעם הקרנות לגורמים הרלוונטיים במשרד האוצר וברשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

ביום 5.3.2018 התקיים דיון בוועדת הכספים של הכנסת בנושא אי העלאת גיל הפרישה לנשים וההשלכות, בין היתר, על מצב קרנות הפנסיה הוותיקות. ברקע הדיון, הוגשה הצעת חוק גיל פרישה (תיקון - העלאת גיל הפרישה לנשים וקביעת צעדים תומכים לנשים בגילאי העבודה), התשע"ח, 2018 בשם כלל חברי ועדת הכספים וחברי כנסת נוספים, אולם ועדת השרים לענייני חקיקה התנגדה להצעת החוק.

הצעת החוק הפרטית האמורה כללה תכנית להעלאת גיל הפרישה לנשים מגיל 62 עד לגיל 64 וזאת על-פני כעשר שנים, בצד צעדים תומכים לנשים בגילאי העבודה שעובדות במקצועות שוחקים.

בדיון שהתקיים בוועדת הכספים ביום 5.3.2018, הוצגה עמדת הקרנות באופן הבא:

1. האיזון האקטוארי של הקרנות מאז שנת 2003 מבוסס על גיל פרישה 67 לכלל העמיתים, ובכל מקרה שבו בוצעו חריגות מגיל זה, ניתן סיוע ממשלתי כדי לפצות את הקרנות על הגירעון האקטוארי הנובע מאותן חריגות, כאשר מתן הסיוע הממשלתי עוגן בהסכם בין הממשלה לבין ההסתדרות, בחקיקה ראשית ובכללים של הממונה על שוק ההון.

2. עלות אי-העלאת גיל הפרישה לנשים מאז שנת 2012 היא תוספת התחייבות לקרנות בשיעור של כ-200 מיליוני ש"ח לשנה, ובסה"כ תוספת התחייבויות לקרנות של כ-5 מיליארד ש"ח כפי שנעשה עד עתה בנסיבות דומות, לא יהיה מנוס מביצוע איזון אקטוארי שיוביל להפחתת זכויות העמיתים, לשם התמודדות עם ההתחייבויות שנוצרו בשל אי-העלאת גיל הפרישה לנשים מאז שנת 2012.

בד בבד עם פרסום הדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2017, וכחלק מחובת הנאמנות של הקרנות כלפי העמיתים, המנהל המיוחד של הקרנות פנה ביום 20.3.18 לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בבקשה לנקוט בצעד של איזון אקטוארי שיוביל להפחתת זכויות העמיתים בקרנות, לפי סעיף 64. ג. לתקנון האחד, וזאת בשים לב להתחייבויות שנוצרו בשל אי-העלאת גיל הפרישה לנשים מאז שנת 2012 ולאור חוסר ההיענות של ממשלת ישראל להעברת סיוע ממשלתי מתאים לכיסוי התחייבויות אלה, כפי שמתחייב מעקרונות ההסדר שגובשו בשנת 2003 ונעשה עד עתה.

ביום 14.6.18 התקבל אישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון מתוקף סמכותה לפי סעיף 78 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ולפי סעיף 64 ג לתקנון האחד, להפחית את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשארם בשל הגדלת ההתחייבויות של הקרנות הנובעת מאי העלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64 ובלבד שהפחתת הקצבאות שמשלמות הקרנות תעשה החל מחודש יוני 2019 (לאור קיום מ"מ בין הגורמים הרלוונטיים בממשלה ובכנסת להעלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64).

הפחתת הזכויות בשיעור של 1.259% (להלן – שיעור ההפחתה) קיבלה ביטוי בהערכות האקטואריות שצורפו לדוחות הכספיים.

הבהרות מתאימות בנושא יצורפו למסמכים הנשלחים לכלל העמיתים לאחר פרסום דוחות אלה.

פדיונות שיבוצעו על-ידי מבוטחים, פנסיונרים ושארם החל מיום 1.9.2018 יופחתו בשיעור ההפחתה.

1.3. השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה בתקופת הדו"ח ועל נתוני הדו"ח הכספי

הנחיית רשם מאגרי מידע מס' 02/2018 שעניינה תחולת תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע) התשע"ז-2017 על חברות מנהלות ומבטחים הכפופים להוראות רשות שוק ההון ביטוח וחסכון (להלן: "ההנחיה").

בהתאם להנחיה, יראו חברות מנהלות ומבטחים הכפופים להנחיות רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון בעניין אבטחת מידע, ועומדים בהן, כמקיימים גם את הוראות תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), התשע"ז-2017 (להלן: "התקנות"), בכפוף לתנאים הבאים:

(1) קיום הוראות מסוימות מתוך התקנות:

- הגדרת נושאים מסוימים במסגרת מסמך הגדרות מאגר (תקנה 2);
- הכנת תכנית לבקרה שוטפת על העמידה בדרישות התקנות (תקנה 3(3));
- שמירת נתוני התייעוד של מנגנון הבקרה למשך 24 חודשים לפחות (תקנה 10(ד)), החל מיום 1.3.2019;
- יידוע בעלי ההרשאות במאגר בדבר קיום מנגנון הבקרה למערכות המאגר (תקנה 10(ה));
- הוראות למקרה של קרות אירוע אבטחה חמור (תקנה 11(ד));
- התקשרות עם ספק מיקור חוץ הכרוכה במתן גישה למאגר המידע (תקנה 15), החל מיום 8.5.2019, אלא אם קודם לכן יורה הרשם אחרת);
- הוראות לעניין שמירת נתוני אבטחה (תקנה 17(א)).

(2) קיום הוראות חוזר גופים מוסדיים מס' 14-9-2016, בשינויים מחויבים המפורטים בהנחיה.

מועד תחילתה של ההנחיה נקבע ליום תחילתן של התקנות (קרי, ה- 4 באפריל, 2018).

1.4. חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון

1.4.1. עדכון לדוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגופים מוסדיים שה. 2018-1341 עדכון לחוזר גופים מוסדיים 2017-9-22 מיום 30.1.18

סעיף 5 לחוזר קובע הוראת מעבר למקרה בו לא בחר עמית לקבל את הדוח השנתי שלו באמצעים דיגיטליים לפני מועד תחילתו של החוזר.

לאור פניות שהגיעו לרשות בגין עמיתים שמתקשים לבחור את אמצעי הדיוור המועדף אליהם, יצא עדכון זה המתייחס להתאמת מערכי השירות של הארגון לעניין ההודעות שצפויות לצאת לעמיתים ולמבוטחים ביום 10 בפברואר 2018, בהתאם לחוזר.

1.4.2. כהונה מקבילה בגוף ריאלי פיננסי ובגוף פיננסי משמעותי חוזר גופים מוסדיים שה. 2018-738 מיום 13.2.18

מטרת החוזר היא לגרום לגוף המוסדי לבחון כיצד כל עדכון ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים וברשימת הגופים הריאליים המשמעותיים משפיע על הדירקטורים המכהנים בו ולפעול ליישום החוק במקרים המתאימים.

1.4.3 תשלום עבור שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית-עדכון

חוזר גופים מוסדיים 2018-10-2 מיום 4.3.18

עדכון ההוראות לגבי דמי שימוש שאישר הממונה לגבות ממשתמשים במערכת סליקה פנסיונית מרכזית. חוזר זה מבטל את הוראות חוזר 2015-10-3 "תשלום עבור שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית" וחוזר 2017-10-3 "תשלום עבור שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית - עדכון".

1.4.4 חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית-עדכון

חוזר גופים מוסדיים 2018-10-1 מיום 4.3.18

מטרתו של חוזר זה לקבוע חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית לעניין העברת מידע בין גופים מוסדיים לשם איתור כספים הרשומים על שמו של עמית לא מפקיד. זאת ועוד, נדחה בשבוע מועד התחילה של חובת השימוש של בעלי רישיון במערכת סליקה פנסיונית מרכזית לצורך ביצוע פעולה באמצעות ממשק אירועים. חוזר זה מבטל את חוזר 2017-10-6 "חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית – עדכון".

1.4.5 תיקון החוזר המאוחד - אישור נושאי משרה ודיווח על בעלי תפקיד בגופים מוסדיים

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-9 מיום 4.3.18

הסדרת דיווח על נושאי משרה שמינויים טעון אישור הממונה וכן על בעלי תפקידים משמעותיים נוספים שמינויים אינו טעון אישור הממונה. חוזר זה מבטל את חוזר 2006-2-4 "דיווח לממונה על שוק ההון על נושאי משרה בחברה מנהלת של קופת גמל".

1.4.6 תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין ניהול נכסי השקעה

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-7 מיום 4.3.18

במסגרת התיקון בוצעו מספר שינויים מבניים מהותיים ביחס לשתי המהדורות הקודמות של חוזר זה.

1.4.7 תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידה

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-8 מיום 4.3.18

מטרתו של חוזר זה לעדכן את הוראות החוזר המאוחד: פרק 1 בחלק 2 של שער 5 "מדידה". חוזר זה מבטל את החוזרים הבאים:

- חוזר פנסיה 2010-3-4 "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד - תיקון".
- חוזר פנסיה 2010-3-2 "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות להן לא מונה מנהל מיוחד".
- חוזר פנסיה 2010-3-3 "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד - תיקון".
- חוזר פנסיה 2010-3-4 "סקר עמיתים על הערכת ההתחייבויות וההכנסות העתידיות של קרנות הפנסיה להן מונה מנהלים מיוחדים - תיקון".
- חוזר פנסיה 2012-3-1 "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד - תיקון".

1.4.8. משיכת כספים מחשבונות קטנים בקופות גמל-תיקון

חוזר גופים מוסדיים 2018-2-1 מיום 4.3.18

הוראות למתן הודעות לעמיתים בעלי חשבון קטן עם יתרה צבורה הגבוהה מ-50 ש"ח ונמוכה מ-1,350 ש"ח (להלן - חשבון למשיכה יזומה) בדבר זכותם למשיכת הכספים, וכן הוראות לגבי חובתה של חברה מנהלת לצרף למכתב המחאה, שתאפשר לעמיתים למשוך את כספם. ביום 15.4.18, בהתאם לסעיף 3 א.ב. לחוזר, נשלחה תכנית ליישום הוראות חוזר זה, לאישורו של הממונה והממונה נתן את אישורו לתכנית זו בחודש מאי 2018.

1.4.9. החוזר המאוחד- דין וחשבון לציבור

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-10 מיום 4.3.18

מטרת חוזר זה הינה איגוד כל הוראות הממונה שקשורות לדוחות התקופתיים של הגוף המוסדי.

1.4.10. תיקון הוראות החוזר המאוחד-פרק 3 לחלק 4 של שער 5 (דיווח לממונה על שוק ההון)- דיווח חשיפה לקבוצות תאגידיים

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-14 מיום 1.5.18

בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 נקבעו, בין היתר, כללי השקעה של גופים מוסדיים בתאגיד בודד או בקבוצת תאגידיים. כל זאת במטרה, לצמצם את הסיכון הנובע מחשיפת יתר לחברה אחת או לקבוצה עסקית אחת. יש לדווח, אחת לרבעון, לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון, על חשיפה לקבוצות תאגידיים.

1.4.11. תיקון הוראות החוזר המאוחד- מעילות והונאות מצד גורמים בתוך הארגון וגורמים מחוץ לארגון

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-15 מיום 1.5.18

מטרת חוזר זה הינו הטמעת חוזר גופים מוסדיים 2006-9-3 "מעילות והונאות מצד גורמים בתוך. ועקב כך- ביטול תקפות חוזר 2006-9-3 הוראות החוזר המאוחד

1.4.12. מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני- עדכון

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-11 מיום 1.5.18

על מנת לשפר את השירות שניתן לציבור, חוזר זה מוסיף פעולות נוספות שתינתנה על ידי המסלוקה הפנסיונית במספר ממשקים: בממשק הניוד - הודעה על בקשת לקוח להעברת כספים בין קופות גמל; בממשק האירועים - העברת מידע בגין יתרות פיצויים למעסיק או לבעל רישיון בתדירות קבועה והעברת מידע בתדירות קבועה ללקוח; וכן הוספת ממשק טיפול בפניות איכות מידע אשר יסומן כנספח י' לחוזר.

1.4.13. מרכיבי חשבון בקופת גמל

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-13 מיום 1.5.18

הוראות לעניין רישום מרכיבי חשבון בקופת גמל, ניהול רשומות נפרדות בקופת גמל, רישום מרכיבי חשבון עבור עמית שכיר ועבור עמית עצמאי, והוראות לעניין רישום וייחוס תשלומים, רווחים, הפקדות, והוצאות. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 בספטמבר 2018.

1.4.14 תיקון הוראות החוזר המאוחד- השקת תוכנית ביטוח או תקנון קופת גמל חדשים או כניסה לתחום פעילות חדש

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-16 מיום 3.6.18

מטרת חוזר זה הינו הטמעת חוזר גופים מוסדיים 2006-9-5 "השקת תוכנית ביטוח או תקנון קופת גמל חדשים או כניסה לתחום פעילות חדש" בתוך הוראות החוזר המאוחד ועקב כך- ביטול תקפות חוזר 2006-9-5.

1.4.15 תיקון הוראות החוזר המאוחד- ניהול סיכוני ציות בגופים מוסדיים

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-17 מיום 3.6.18

מטרת חוזר זה הינו הטמעת חוזר גופים מוסדיים 2013-9-20 "ניהול סיכוני ציות בגופים מוסדיים" בתוך הוראות החוזר המאוחד ועקב כך- ביטול תקפות חוזר 2013-9-20.

1.4.16 מיקור חוץ בגופים מוסדיים

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 מיום 3.6.18

קביעת כללים לשימוש במיקור חוץ בגופים מוסדיים, לרבות תהליך הוצאת פעילויות למיקור חוץ וניהולן השוטף. הוראות חוזר זה יחולו על הסכמי מיקור חוץ חדשים שייחתמו החל מיום 1.4.19. הסכם מיקור חוץ של פעילות מהותית שנכרת לפני יום פרסום החוזר יותאם להוראות חוזר זה עד ליום 31.12.21. חוזר זה מבטל את חוזר 2013-9-16 "מיקור חוץ בגופים מוסדיים".

1.4.17 תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין דיווחים לממונה

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-20 מיום 3.6.18

הוראות חוזר זה נועדו לעדכן את הוראות פרק 3 בחלק 4 של שער 5 בחוזר המאוחד שכותרתו "דיווח לממונה על שוק ההון" במטרה לשפר ולעדכן את תכנם של הדיווחים.

---

2. מצב כספי-ההתחייבויות הפנסיוניות

2.1. הערכת ההתחייבות האקטוארית

ההתחייבויות הפנסיוניות ליום המאזן הינם הערכה אקטוארית על בסיס הדוח האקטוארי ליום 31 בדצמבר, 2017. ההערכה חושבה בהתאם לאמור במכתב שהופנה למשנה לממונה על שוק ההון בטוח וחסכון, מיום 13 באפריל 2008, המפרט את שיטת העדכון האקטוארי הנדרש בדוחות ביניים ביחס לדוח השנתי האחרון, כמפורט להלן:

2.1.1

ההתחייבויות האקטואריות המוצגות במאזן ליום 31 בדצמבר, 2017 מייצגות את הערך המהוון של ההתחייבויות, לתשלומי פנסיה ופדיון הזכויות בעתיד, לפנסיונרים, עמיתים פעילים ולעמיתים בלתי פעילים ובניכוי הערך המהוון של דמי גמולים עתידיים כפי שחושב ונכלל בדוח האקטוארי של הקרנות. לצורך התאמת הנתונים לתום התקופה המדווחת בוצעו התאמה ומידוד של התזרימים כאמור ליום 30 ביוני, 2018.

הדוח האקטוארי נערך בהתאם להנחיות רשות ההון ביטוח וחסכון, לרבות הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד.

2.1.2

הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות והכנסות מדמי גמולים עתידיים חושבו על בסיס התזרימים ששימשו לחישוב ההתחייבויות האקטואריות של המאזן השנתי האחרון של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2017. לצורך התאמת הנתונים לתום התקופה המדווחת בוצעו התאמה ומידוד של התזרימים כאמור ליום 30 ביוני, 2018.

2.1.3

מאחר שהחישוב מתבסס על תזרים סך כל ההתחייבויות, לא ניתן לפרט את המרכיבים השונים של ההתחייבויות ולא ניתן להפריד בין התחייבויות צבורות לבין התחייבויות שעתידות להצטבר, ומשכך הוצגו סך כל ההתחייבויות בסכום אחד לאחר ניכוי דמי גמולים עתידיים.

2.1.4

השינוי בגרעון בתקופת הדוח נובע בעיקר מהשפעות התשואה והשינוי בווקטור הריביות על הנכסים ועל ההתחייבויות הפנסיוניות.

2.2. גרעון הקרן

אלמלא הסיוע הממשלתי שהקרנות צפויות לקבל לפי הוראות החוק, היה להן גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך 190,349 מיליוני ש"ח. מרבית השינוי בגרעון זה נובע מהשינוי בווקטור הריביות ומהתשואה שהושגה בפועל מהשקעות הקרן לעומת התשואה החזויה.

ליום 30 ביוני, 2018 עומד שיעור הגירעון כאמור על 2.5% בכל אחת מהקרנות שבהסדר.

אומדן הסיוע הממשלתי וכרית הביטחון ליום 30 ביוני, 2018 מכסים את מלוא סכום הגרעון.

2.3. אופן חישוב הסיוע לקרנות

כפי שפורט בדוחות הכספיים השנתיים של הקרנות ליום 31 בדצמבר, 2017, קיימות סוגיות בנושא אופן חישוב הסיוע הממשלתי לקרנות, הנמצאות בדיון בין הקרנות לבין משרד האוצר. נכון למועד פרסום הדוח הרבעוני, לא הסתיים בירור הסוגיות כאמור.

הנתונים הכספיים של הקרנות לרבעון זה מביאים בחשבון את האמור בטיטת ההכרעה של הממונה על שוק ההון ממרס, 2010, לעניין עמדת משרד האוצר במחלוקת שבין המדינה לבין הקרנות בנוגע לסיוע הממשלתי. יצוין כי אין בהצגת הדוחות הכספיים לרבעון זה במתכונת האמורה כדי לגרוע או לוותר על כל זכות או טענה של הקרנות.

מאחר שאימוץ סופי על ידי הממונה של דרך החישוב כאמור בטיטת ההכרעה, אם יתבצע, יביא למעשה להפחתה בהיקף הסיוע הישיר שתעביר הממשלה לקרנות הוותיקות שבהסדר, הוחלט להעביר את המחלוקת האמורות להכרעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי-פיסקאלי), תוך מתן זכות לכל אחד מהצדדים להעביר את ההחלטה שתתקבל לבחינה נוספת של היועץ המשפטי.

2.4. שיטת חלוקת הסיוע

במאזן האקטוארי הוקצה הסיוע כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. שיטת חלוקת הסיוע היא בידיעת רשות שוק ההון באוצר.

2.5. כרית ביטחון לקרנות

הרחבה בעניין כרית הביטחון לקרנות - ר' בסעיף (ג) ב"פתח הדבר" לדוח זה.

בהתאם לאמור בחוק, השווי ההוגן של תקרת כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שווייה העתידי במועד אזילת ההון מהוון בווקטור הריבית הוא כ – 32,648 מיליוני ש"ח.

חישוב רכיב ה"עבר" נכון ליום המאזן בגין כרית הביטחון, עומד על סך של 36,677 מיליוני ש"ח.

סך הפיצוי המחושב מתוך כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, הגיע ביום 30 ביוני, 2018 לכ- 10,258 מיליוני ש"ח.

3. תוצאות הפעילות

3.1. תשואת קרן הפנסיה (נומינלי ברוטו)

להלן שיעורי התשואה הנומינלית ברוטו שהשיגו הקרנות בתקופת הדו"ח:
כולל התשואה על הסיוע הישיר העתידי המהוון

שם הקרן	לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
מבטחים	0.58%	6.22%
מקפת	0.91%	6.55%
קג"מ	0.18%	5.78%
בנין	0.43%	4.00%
חקלאים	0.08%	4.11%
אגד	0.13%	4.59%
הדסה	0.65%	5.87%
נתיב	(0.47%)	3.73%

---

4. השפעת גורמים חיצוניים

4.1. התחייבויות תלויות ותביעות:

בתקופת הדוח לא חלו שינויים בהתחייבויות התלויות והתביעות כפי שפורטו בדוחות הכספיים השנתיים פרט למצוין בדוח הכספי הרבעוני.

---

5. בקרות ונהלים חיצוניים

בהתאם להוראות הדיווח של הממונה, יחתמו המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי והבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-402 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes-Oxley" שנחקק בארצות-הברית.

הוראות סעיף 302 בדבר האחריות לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת רבעונית החל מהדוחות הכספיים של שנת 2008.

הוראת סעיף 404 בדבר האחריות לבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף השנה החל מהדוחות הכספיים של שנת 2011.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404 ביצעה הנהלת הקרנות שבהסדר, החל משנת 2009 ובסיוע חברת ייעוץ, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על המתודולוגיות המקובלות, תוך שימוש במודל הבקרה של (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission COSO).

כמו-כן, הקרנות ביצעו, על-פי הדרישות, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של הבקרות העיקריות.

בשנת 2017 ביצעו הקרנות על-פי המתודולוגיות המקובלות עדכון למיפוי ולתיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים, לרבות לתהליכים מהותיים חדשים.

כמו כן, הקרנות ביצעו, בסיוע חברת הייעוץ, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה מיוחדת של הבקרות העיקריות, וזאת תוך התאמת מדגמי הבדיקות לתוצרי מיפוי הסיכונים.

הערכת הבקרות והנהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הקרנות, בשיתוף המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים של הקרנות, העריכו לתום תקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה.

על בסיס הערכה זו, המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שקרנות הפנסיה נדרשות לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

לא ארע כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי.

---

6. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 ביוני, 2018 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי.

יואב בן אור

המנהל המיוחד

23 באוגוסט, 2018

תאריך אישור הדוח:

הצהרת המנהל המיוחד

אני יואב בן אור, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") ליום 30 ביוני, 2018 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-
  - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על רשות ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
5. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועדת המנהלה ולוועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יואב בן אור, המנהל המיוחד

23 באוגוסט, 2018

הצהרת מנהל הכספים

אני אלי לוי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") ליום 30 ביוני, 2018 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן:
  - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על רשות ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
5. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועדת המנהלה ולוועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת המנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלי לוי, מנהל הכספים

23 באוגוסט, 2018

**מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ
(בניהול מיוחד)
קרן פנסיה לעמיתים ותיקים**

דוחות כספיים ביניים ליום 30 ביוני, 2018
בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

<u>עמוד..... 4</u>	<u>דוח סקירה של רואה החשבון המבקר</u>
<u>עמוד..... 5-6</u>	<u>מאזנים</u>
<u>עמוד..... 7</u>	<u>דוחות הכנסות והוצאות</u>
<u>עמוד..... 8</u>	<u>דוחות תנועת הקרן</u>
<u>עמוד..... 9</u>	<u>ביאורים לדוחות הכספיים הביניים</u>

דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לעמיתים של קרן מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של קרן הפנסיה לעמיתים ותיקים של קרן מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ - בניהול מיוחד (להלן - "הקרן"), הכולל את המאזן התמציתי ליום 30 ביוני, 2018 ואת הדוחות התמציתיים על הכנסות והוצאות והתנועה בקרן הפנסיה לתקופה של שלושה ושישה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. ההנהלה אחראית לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלה, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים", בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לגבי קרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד (להלן - "הנחיות הממונה") ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן - "התקנות"). אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחויבים חוות דעת של ביקורת.

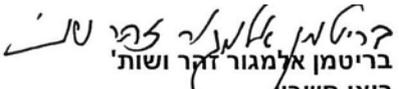
מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בהתאם להנחיות הממונה ובהתאם לתקנות.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים כדלקמן:
א. לאמור בביאור 4 לדוחות כספיים ביניים אלו ולביאורים א' ו-14 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017 בדבר התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי ולדוח האקטואר המצורף.
גרעון קרן לפני הסיוע הממשלתי מסתכם ליום המאזן בכ-85,085 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 בכ-92,822 מיליוני ש"ח).
אומדן הסיוע הממשלתי ליום 30 ביוני, 2018 מכסה את מלוא סכום הגרעון.

ב. לאמור בביאור 5 לדוחות כספיים ביניים אלו בדבר התפתחות תביעות משפטיות שהוגשו נגד הקרן ומפורטים בביאור 19 לדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2017.

ג. לאמור בביאור 7 בדבר פניית המנהל המיוחד לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ואישורה לנקוט בצעד של איזון אקטוארי שיוביל להפחתת זכויות עמיתים בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים.

רונן שלב
בריסמן אלמגור זקן ושות'
רואי חשבון

Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited

תל אביב, 23 באוגוסט, 2018

תל אביב - משרד ראשי

מרכז עוריאלי 1 תל אביב, 67011101, ת.ד. 16593 תל אביב 6116402 | טלפון: 03-6085555 | פקס: 03-6094022 | info@deloitte.co.il

4

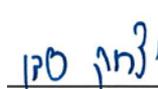
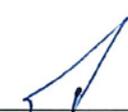
משרד ירושלים	משרד חיפה	משרד באר שבע	משרד אילת	משרד פתח תקווה	משרד נתניה	משרד נצרת
קרית המדע 3 מנדל הר חובלים ירושלים, 914510 ת.ח. 45396	חפלה השחרור 5 ת.ד. 5648 חיסה, 3105502	אחוזת 12 פארק התעשייה עומר ת.ד. 1369 עומר, 8496500	המרכז העירוני ת.ד. 583 אילת, 8810402	מסדה 7 הסיכים 7 ת.ד. 6712 פתח תקווה, 4959368	Seker - Deloitte ניבוי ישראל 7 ת.ד. 8458 נתניה, 4250407	מרכז אבן עאמר 9 נצרת, 16100
טלפון: 02-5018888 פקס: 02-5374173 info-jer@deloitte.co.il	טלפון: 04-8607333 פקס: 04-8672528 info-haifa@deloitte.co.il	טלפון: 08-6909500 פקס: 08-6909600 info-beersheva@deloitte.co.il	טלפון: 08-6375676 פקס: 08-6371628 info-elat@deloitte.co.il	טלפון: 073-3994163 פקס: 03-9190372 info@deloitte.co.il	טלפון: 09-8922444 פקס: 09-8922440 info@deloitte.co.il	טלפון: 073-3994455 פקס: 073-3994455 info-nazareth@deloitte.co.il

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני		
	2017	2018	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
			נכסים
			רכוש שוטף
6,464,780	7,069,280	5,134,986	מזומנים ושווי מזומנים
404,988	378,057	505,777	חייבים ויתרות חובה
6,869,768	7,447,337	5,640,763	
			השקעות
			אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן:
36,573,962	35,956,058	36,975,503	עלות מתואמת
14,680,518	12,401,559	14,025,409	סבסוד ממשלתי
51,254,480	48,357,617	51,000,912	
12,499,137	12,004,488	13,361,427	ניירות ערך שאינם סחירים
56,281,740	53,216,018	55,869,819	ניירות ערך סחירים
11,818,762	11,677,120	11,644,732	פיקדונות והלוואות
114,998	112,925	105,400	מקרקעין
131,969,117	125,368,168	131,982,290	סך כל ההשקעות
2,050	3,097	1,921	רכוש קבוע
59,526	58,890	58,645	רכוש אחר
2,849,000	2,727,000	2,723,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים
141,749,461	135,604,492	140,406,619	סך כל הנכסים
			בניכוי - התחייבויות אחרות
23,400	661	11,482	מעסיקים
838,286	703,261	822,654	התחייבויות שוטפות אחרות
936,315	725,400	709,579	חוזים עתידיים ובטחונות
140,136	154,661	127,675	התחייבויות בשל סיום יחסי עובד-מעביד
1,938,137	1,583,983	1,671,390	סך כל ההתחייבויות
139,811,324	134,020,509	138,735,229	סך כל הנכסים, נטו

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני		
	2017	2018	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
-	-	-	התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (ביאור 5)
215,104,000	204,248,000	207,072,000	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
(7,068,000)	(6,545,000)	(6,895,000)	סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בעתיד
(56,802,676)	(54,446,491)	(55,912,771)	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
(11,422,000)	(9,236,000)	(5,529,000)	סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון
139,811,324	134,020,509	138,735,229	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד ממשלתי וסיוע ממשלתי
			גרעון אקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי
(89,536,000)	(89,536,000)	(92,822,000)	יתרת גרעון לתחילת תקופת הדוח
6,421,000	508,000	1,294,000	התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות
(7,746,000)	4,927,000	3,784,000	השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון
(1,961,000)	(1,255,000)	2,659,000	שינויים אחרים בהנחות ובשיטות
(92,822,000)	(85,356,000)	(85,085,000)	יתרת גרעון לסוף תקופת הדוח
			סיוע ממשלתי
			סיוע ממשלתי עתידי לפני שינוי בריביות ההיוון:
12,832,000	12,632,000	15,005,000	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
6,938,000	7,521,000	7,195,000	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
54,774,000	56,149,000	57,315,000	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
2,734,000	2,724,000	2,776,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים
11,422,000	9,236,000	5,529,000	סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון
4,122,000	(2,906,000)	(2,735,000)	השפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי העתידי
92,822,000	85,356,000	85,085,000	
-	-	-	יתרת גרעון לסוף התקופה לאחר ניכוי סיוע ממשלתי
139,811,324	134,020,509	138,735,229	סך הכל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי ויתרת גרעון

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

 יחזק סבן מנהל אגף דוח	 אלי לוי מנהל חטיבת הכספים	 יואב בן אור המנהל המיוחד	23 באוגוסט, 2018 תאריך אישור הדוחות הכספיים
---	---	--	---

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני		
	2017	2018	2017	2018	
מבוקר	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
	(3,329)	(7,294)	16,391	(8,565)	7,380
	הכנסות (הפסד)				
	ממזמנים ושווי מזמנים				
	מהשקעות:				
	5,829,970	1,776,470	862,420	1,157,664	(172,131)
	3,421,158	69,668	709,798	491,533	598,059
	(12,301)	(247,075)	314,418	(72,545)	262,934
	23,352	16,232	2,763	13,277	2,004
	9,262,179	1,615,295	1,889,399	1,589,929	690,866
	(31,408)	3,846	3,695	1,697	1,593
	9,227,442	1,611,847	1,909,485	1,583,061	699,839
	סך כל הכנסות				
	הוצאות				
	126,185	67,043	63,826	32,499	33,624
	(12,787)	(6,278)	(6,531)	(3,165)	(3,286)
	113,398	60,765	57,295	29,334	30,338
	179	-	-	-	-
	הפרשה למס				
	9,113,865	1,551,082	1,852,190	1,553,727	669,501
	עודף הכנסות (הוצאות) נטו - עובר לדוחות תנועה בקרן הפנסיה				

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני		
	2017	2018	2017	2018	
מבוקר	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
135,115,784	135,115,784	139,811,324	133,772,074	139,547,566	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לתחילת התקופה
תוספות לנכסים					
דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים עבור:					
1,638,415	811,652	763,097	403,178	376,966	פנסיות יסוד ומקיפה
9,113,865	1,551,082	1,852,190	1,553,727	669,501	עודף הכנסות (הוצאות), נטו - עובר מדוחות הכנסות והוצאות
תקבולים אחרים והעברות					
109,287	300	79,109	-	79,109	סיוע שנתקבל או נצבר בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
849,000	-	-	-	-	מקדמות בגין סיוע ממשלתי
410,086	198,313	185,104	90,697	84,710	תקבולים בגין פרישה מוקדמת
11,592	7,395	2,254	(244)	673	תקבולים בגין רכישת זכויות ואחרות
186,688	93,500	93,995	46,041	47,105	תקבולים מקרנות פנסיה, בעיקר בגין פנסיות משותפות והיוון
4,664	4,664	-	4,664	-	העברה מקרן חופשה לקרן הפנסיה שינוי בגין התחייבות לסיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל פרישה
154,000	32,000	(126,000)	45,000	(119,000)	
12,477,597	2,698,906	2,849,749	2,143,063	1,139,064	סך הכל תוספות לנכסים, תקבולים אחרים והעברות
תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות					
(7,243,944)	(3,532,503)	(3,653,699)	(1,768,096)	(1,815,920)	לגמלאים, נכים ושאיירים, נטו
(208,681)	(98,140)	(101,157)	(44,128)	(52,039)	החזרים לעמיתים שפרשו, נטו
(307,845)	(152,989)	(158,850)	(76,097)	(79,615)	העברות לקרנות פנסיה, בעיקר בגין פנסיות משותפות והיוון
(21,587)	(10,549)	(12,138)	(6,307)	(3,827)	החזרים למעסיקים ולאחרים
(7,782,057)	(3,794,181)	(3,925,844)	(1,894,628)	(1,951,401)	סך הכל תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות
4,695,540	(1,095,275)	(1,076,095)	248,435	(812,337)	תוספות (קטיון) לנכסים, נטו
139,811,324	134,020,509	138,735,229	134,020,509	138,735,229	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לסוף התקופה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

ביאור 1: - כללי

דוחות כספיים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 30 ביוני, 2018 ולתקופה של שלושה ושישה חודשים שהסתיימו באותם תאריכים (להלן- דוחות כספיים ביניים).

יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2017 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך, ולביאורים אשר נלוו אליהם (להלן- הדוחות הכספיים השנתיים).

ביאור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

הדוחות הכספיים ביניים נערכו על פי כללי החישוב והדיווח כמתחייב לצורך עריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בהתאם להוראות הממונה על רשות ההון, ביטוח וחסכון שבמשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ד-1964.

הדוחות הכספיים ערוכים לפי כללי החשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה ובתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים.

ביאור 3: - להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר של ארה"ב ושיעורי השינוי שחלו בהם:

שער החליפין היציג של דולר ארה"ב	המדד הידוע (בנקודות *)	ליום
3.650	223.3	30 ביוני, 2018
3.496	222.2	30 ביוני, 2017
3.467	221.3	31 בדצמבר, 2017
%	%	שיעורי השינוי בתקופה
5.28	0.90	יוני 2018 (6 חודשים)
(9.08)	0.70	יוני 2017 (6 חודשים)
3.87	1.20	יוני 2018 (3 חודשים)
(3.74)	0.90	יוני 2017 (3 חודשים)
(9.83)	0.30	דצמבר 2017 (12 חודשים)

(* המדד לפי בסיס ממוצע 1993 = 100.

ביאור 4: - ההתחייבויות הפנסיוניות

א. הערכת ההתחייבות האקטוארית

ההתחייבויות הפנסיוניות חושבו על בסיס הערכה שבוצעה על ידי האקטוארית ויקטוריה פטשניקוב לדוח האקטוארי ליום 31 בדצמבר, 2017, כמו גם את ההתאמות ליום 30 ביוני 2018. ההתחייבויות הפנסיוניות מחושבות לפי ריבית היוון על פי טבלת ריביות משתנה לאורך השנים בהתאם לתשואת אג"ח ממשלתיות שנבחרו כמדגם מייצג, אשר משקפות תשואות חסרות סיכון הצפויות לאורך התקופה להלן:

1. הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות והכנסות מדמי גמולים עתידיים חושבו על בסיס תחזית התזרים אשר שימשו לחישוב ההתחייבויות האקטואריות של המאזן השנתי האחרון של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2017. לצורך התאמת הנתונים לתום התקופה המדווחת בוצעו התאמה ומידוד של תחזית התזרים הנ"ל ליום 30 ביוני, 2018.

2. מאחר שהחישוב מתבסס על תזרים סך כל ההתחייבויות, לא ניתן לפרט את המרכיבים השונים של ההתחייבויות ולא ניתן להפריד בין התחייבויות צבורות לבין התחייבויות שעתידות להצטבר, לפיכך הוצגו סך כל ההתחייבויות בסכום אחד לאחר ניכוי דמי גמולים עתידיים.

3. השינוי בגרעון בתקופה נובע בעיקר מהשפעות התשואה והשינוי בווקטור הריביות על הנכסים ועל ההתחייבויות הפנסיוניות.

ב. כיסוי גרעון הקרן

אלמלא הסיוע הממשלתי שהקרן צפויה לקבל לפי הוראות החוק, היה לה גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך 85,085 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2017 סך כ- 92,822 מיליוני ש"ח). מרבית השינוי בגרעון זה נובע מהשינוי בווקטור הריביות ומהתשואה שהושגה בפועל מהשקעות הקרן לעומת התשואה החזויה. אומדן הסיוע הממשלתי ליום 30 ביוני, 2018, מכסה את מלוא סכום הגרעון.

ג. במאזן האקטוארי הוקצה הסיוע כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. שיטת חלוקה זו היא בתיאום ואישור הממונה על רשות ההון, ביטוח וחסכון.

ד. כרית ביטחון לקרנות

כאמור בביאור 14 לדוחות הכספיים השנתיים, קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר זכאיות לכרית ביטחון, אשר מעמידה להן המדינה, ואשר נועדה להגן על עמיתי וגמלאי הקרנות מפני תנודתיות בתשואות חסרות סיכון. אופן חלוקת הסכומים מכרית הביטחון לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על רשות ההון, ביטוח וחסכון כאמור במכתבו למנהל המיוחד מיום 27 באוגוסט 2013.

הוספת כרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגרעון ולא תיצור עודף.

❖ נכון ליום המאזן, השווי ההוגן של תקרת כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שוויה העתידי במועד אזילת ההון מהוון בווקטור הריבית הוא כ-32,648 מיליוני ש"ח.

❖ חישוב רכיב "העבר" נכון ליום המאזן בגין כרית הביטחון, עומד על סך של כ-36,677 מיליוני ש"ח (כ-23,505 מיליוני ש"ח לקרן).

❖ סך הפיצוי המחושב מתוך כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, הגיע ביום 30 ביוני, 2018 - לכ-10,258 מיליוני ש"ח (כ-5,529 מיליוני ש"ח לקרן).

- ביאור 5: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות
- בתקופת הדוח חלו עדכונים בחלק מההליכים המשפטיים שנזכרו בביאור מס' 19 לדוחות הכספיים השנתיים, כמפורט להלן:
- 1. תביעת התעשייה האווירית (ביאור 19ג):**

ביום 22.1.2018 שלחה מבטחים לבית הדין האזורי לעבודה את דרישתה לתשלום החוב, בצירוף תשואת מבטחים בסכום של כ- 114 מיליוני ש"ח עם העתקים לתעש"א וארגון העובדים.

ביום 18.3.18 הגישה תעש"א תגובה לפיה לעמדתה אין לשלם את הסכום (כ- 38 מיליוני ש"ח) בתוספת תשואות. ביום 1.5.2008 התקיים דיון והתברר, כי על מבטחים להשלים את תשלום האגרה וזאת בטרם הכרעה לעניין גובה הריבית של התעש"א וארגון העובדים לשלם. בחודש 7.2018 שילמה הקרן את האגרה.
  - 2. תביעת אילנה ברימה – בקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית (ביאור 19ד):**

ביום 15.5.2018 התקיימו ההוכחות בתיק וכעת הצדדים צריכים להגיש את סיכום טענותיהם.
  - 3. בג"ץ 2944/10 אברהם קוריצי נגד מדינת ישראל ומבטחים (ביאור 19ה):**

במהלך חודש פברואר 2018 הגיש העותר בקשה נוספת ליישום פסק הדין. בדיון שהתקיים ביום 7.5.2018 החליט בית המשפט לקבוע ישיבה נוספת בפניו, ביום 8.7.18.

במהלך החודשים יוני ויולי 2018 התקיימו ישיבות עבודה בין הצדדים. ביום 8.7.2018 התקיים דיון בבג"צ, אשר הביע את דעתו בנוגע להסדר המתגבש ונתן לצדדים פרק זמן נוסף לשם הגשת הודעה משותפת ומוסכמת.

ביום 26.7.2018 הוגשה הודעה משותפת של המדינה, הקרנות וההסתדרות לשם קבלת אישורו של בית המשפט העליון. להודעה צורפו נוסחה, שגובשה ע"י מומחי הצדדים ושבהתאם לה יבוצע החישוב בקירוב של תקרת השכר הקובע לצורך חישוב השתתפות הקרנות בקצבאות של גמלאי המדינה, שחתמו על הסכמי רציפות עם הקרנות, וכן הודעה לגמלאים, שבה ניתנת אפשרות לגמלאים לבקש בתוך פרק זמן של 70 ימים, מתחילת אוגוסט 2018, בקשה לחישוב ההשתתפות בקצבה שלהם על-פי תלושי השכר וזאת תוך צירוף כל התלושים. החל מקצבת חודש אוקטובר 2018 יבוצע חישוב לפי הנוסחה לכלל הגמלאים, כאשר בחודשים נובמבר ודצמבר 2018 ישולמו הפרשים לגמלאים שזכויותיהם חושבו לפי הנוסחה ואילו גמלאים שביקשו לחשב את זכויותיהם בהתאם לכל תלושי השכר יקבלו את הפרשים בקצבת חודש יוני 2019. ביחס למבוטחים שטרם פרשו לגמלה, יחול הסדר דומה, אולם המועד למסירת הודעה על בקשה לחישוב בהתאם לתלושי השכר יחל להימנות מתחילת חודש אוקטובר 2018 והתשלומים יבוצעו במועד הפרישה בפועל, בכפוף להעברת המידע הרלוונטי מהמדינה לקרנות. לגבי עובדי מערכת הביטחון יגובשו הסדרים ייחודיים, בשל הצורך לשמור על סודית המידע בעניינם.

העותר וארגון סגל עובדי המחקר הגיבו להודעה המשותפת ביום 1.8.2018 וכעת ממתינים להחלטתו של בית המשפט העליון בנושא.
  - 4. עלי יסיף נ' אוניברסיטת תל אביב, אוניברסיטת בן גוריון וקרן מקפת (ביאור 19ז):**

ביום 2.5.2018 נתן בית הדין האזורי לעבודה פסק דין הדוחה את התובענה כנגד הקרנות. בית הדין חזר על ההלכה שנקבעה בפסק דינו של בית הדין הארצי ע"ע 56059-05-15 (עניין ארגון הסגל האקדמי), לפיה הסכמי רציפות שאינם מכח חוק שירות המדינה (הגמלאות) אינם בעלי מעמד ייחודי ולכן הם נסוגים מפני התקנון האחיד.
  - 5. תביעת אליהו קריצ'מן נ' מבטחים (ביאור 19 יא):**

הקרן הגישה סיכומים מטעמה ביום 1.4.2018 והמבקש הגיש סיכומי תשובה. וכעת ממתינים לפסק הדין.
  - 6. ארז עברי נ' מבטחים ונתיב (ביאור 19יג):**

בדיון שהתקיים ביום 5.6.2018 הבהיר בית הדין הארצי כי פסק הדין שגוי ושכנע את המשיב להסכים לקבל את הערעור ולביטול פסק הדין של בית הדין האזורי לעבודה.

ביאור 5: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

- 7. פנינה ברוט – בקשה להכיר כתובענה ייצוגית (ביאור 19טו):**
התובע הגיש את סיכומיו בחודש ספטמבר 2017, הקרנות הגישו את סיכומיהן בחודש פברואר 2018 והתובע הגיש סיכומי תשובה בחודש אפריל 2018. בחודש יוני 2018 דחה בית הדין האזורי לעבודה את הבקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית. המבקש הגיש ערעור לבית הדין ארצי לעבודה על פסק דינו של בית הדין האזורי.
- 8. בקשת שלמה הלוי ואברהם חביב לאישור תובענה כנגד מבטחים כתובענה ייצוגית (ביאור 19 טז):**
ביום 13.2.2018 הוגשה תגובת המבקשים לבקשת הקרנות לסילוק התובענה על הסף וביום 29.3.2018 הוגשה תגובת הקרנות. ביום 7.5.2018 ניתנה החלטה המורה על העברת התובענה לבית הדין לעבודה, בהתאם לעמדת הקרנות.
- 9. בקשת מרים לב לאישור תובענה כנגד מבטחים כתובענה ייצוגית**
בסוף חודש אפריל הומצאה לקרן תובענה ייצוגית כנגד עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. התובעת הינה אלמנתו של המנוח יונתן לב ז"ל (להלן: "המנוח") והינה היורשת החוקית של עזבונו. המנוח צבר למעלה מ-420 חודשי ביטוח בקרן הפנסיה. המנוח הלך לעולמו במעמד של מבטח בקרן הפנסיה. לטענת התובעת היא זכאית למענק שנים עודפות בגין החודשים העודפים שצבר המנוח בקרן הפנסיה וזאת בניגוד לעמדת הקרן כי בהתאם לתקנון, מענק שנים עודפות משולם רק לעמיתים הפורשים לזקנה. סכום התובענה הייצוגית מוערך בכ-14 מיליוני ש"ח.
מאחר שהתובענה והבקשה התקבלו בקרן בסוף חודש אפריל 2018, הקרנות לומדות את התובענה והבקשה על הקרנות להגיש תגובה עד ליום 9.9.18.
- 10. רוזנבאום יונה נ' קרן מקפת:**
התובע, נכה צה"ל המקבל קצבת נכות מהקרן, הגיש כנגד מקפת תביעה ובמסגרתה הלין על כך שעליו לשלם לקרן הפנסיה במהלך תקופת הנכות דמי גמולים לצורך שמירה על ביטוחו השוטף בקרן וזאת בניגוד לנכים אחרים, המקבלים קצבתם מהקרן אולם לא נדרשים לשלם דמי גמולים לצורך שמירה על ביטוחם השוטף. כמו כן, הלין התובע כנגד ניכוי הטבות ותשלומים מסוגים שונים, אותם הוא מקבל ממשד הביטחון, מהקצבה המשולמת לו מהקרן.
במהלך חודש יוני 2014 התקבל פסק דין של בית הדין האזורי הקובע כי עמית שהוכר כנכה על ידי הקרן ומקבל קצבה ממשד הביטחון או מגוף אחר אינו זכאי לפטור מתשלום דמי גמולים בתקופת הנכות שהוכרה על ידי הקרן, אף אם אותו נכה מקבל מהקרן בתקופת הנכות סכום חודשי בגובה הפרש שבין קצבת הנכות התקנונית לבין התגמולים שהוא מקבל מהגוף האחר. ביום 29.4.2015 הוגש ערעור לבית הדין הארצי לעבודה וביום 4.12.2017 נתן בית הדין הארצי לעבודה פסק דין הדוחה את מרבית חלקי הערעור.
בפסק הדין שניתן בערעור סווגו חלק מרכיבי התשלומים, לצורך בחינה אילו רכיבים ניתן להכליל בחישוב הפרש השתכרות יתר לנכה, וכן נקבע כי התובע אינו פטור מתשלום דמי גמולים במהלך תקופת הנכות האמורה. ביום 24.6.2018 הגיש המערער עתירה לבג"ץ על פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה ועל הקרן להגיש את תגובתה לעתירה.
- 11. יהושע לדור נ' מבטחים:**
קדם משפט נקבע ליום 5.11.2018 בבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב.
- 12. קרן מיוחדת של מערכת הביטחון (ביאור 19 טז)**
ביום 1 באוגוסט 2018 נחתם הסכם בין מבטחים לבין מערכת הביטחון והועדה לאנרגיה אטומית בנוגע לחישוב יתרת הקרן המיוחדת.

**מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן פנסיה לעמיתים ותיקים**

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 6: - הוצאות הנהלה וכלליות

במסגרת הניהול המשותף של קרנות הפנסיה שבהסדר משולמות חלק מההוצאות במרוכז עבור כל הקרנות. נערכת התחשבות בין הקרנות ונזקפות הוצאות על פי מודל שאושר.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני		להן ההרכב:
	2017	2018	2017	2018	
מבוקר	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
73,334	37,060	37,318	17,414	18,122	שכר ונלוות
(10,303)	(1,411)	(6,910)	(130)	(1,607)	עדכון ההתחייבות לעובדים
29,322	14,223	14,952	6,789	7,700	החזקת משרד ותפעוליות שונות
2,163	1,081	349	540	140	פחת רכוש קבוע
22,299	11,643	13,315	5,662	6,850	מחשוב, נטו
9,370	4,447	4,801	2,224	2,419	פחת רכוש אחר
126,185	67,043	63,826	32,499	33,624	סה"כ

ביאור 7: - תיקון גיל הפרישה

בעקבות דיוני המשך שהתקיימו בוועדת הכספים, תוקן ביום 24.7.2017 חוק גיל פרישה באופן שהופך את ברירת המחדל במנגנון הקבוע בסעיף 9 לחוק ולמעשה קובע כי גיל הפרישה לנשים יוותר 62, אלא אם כן יוחלט אחרת. התיקון קבע כי החלטה כאמור תתקבל ע"י ועדת הכספים עד ליום 15.2.2018.

משמעותו המעשית של תיקון החוק האמור, בו נקבע כי ברירת המחדל תהיה אי העלאת גיל פרישה לנשים, היא כי על קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר לפעול בהתאם להנחת עבודה לפיה גיל הפרישה לנשים לא יועלה. מאזני הקרנות חושבו בהתבסס על הנחה זו ובהתאם, הגידול בהיקף ההתחייבויות עמד על כ- 2.8 מיליארד נוספים.

ככל שלא יינתן לקרנות סיוע כספי נוסף בשל אי העלאת גיל הפרישה, גידול ההתחייבויות בשל כך יחייב איזון אקטוארי והפחתת זכויות לעמיתי הקרנות, שאם לא כן ייווצר בהכרח סבסוד בין דורי נוסף בקרנות ההסדר.

בעקבות תיקון החקיקה, בוצעו פניות נוספות מטעם הקרנות לגורמים הרלוונטיים במשרד האוצר וברשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

ביום 5.3.2018 התקיים דיון בוועדת הכספים של הכנסת בנושא אי העלאת גיל הפרישה לנשים וההשלכות, בין היתר, על מצב קרנות הפנסיה הוותיקות. ברקע הדיון, הוגשה הצעת חוק גיל פרישה (תיקון - העלאת גיל הפרישה לנשים וקביעת צעדים תומכים לנשים בגילאי העבודה), התשע"ח, 2018 בשם כלל חברי ועדת הכספים וחברי כנסת נוספים, אולם ועדת השרים לענייני חקיקה התנגדה להצעת החוק.

הצעת החוק הפרטית האמורה כללה תכנית להעלאת מדורגת של גיל הפרישה לנשים מגיל 62 עד לגיל 64 וזאת על-פני כעשר שנים, בצד צעדים תומכים לנשים בגילאי העבודה שעובדות במקצועות שוחקים.

בדיון שהתקיים בוועדת הכספים ביום 5.3.2018, הוצגה עמדת הקרנות באופן הבא:

1. האיזון האקטוארי של הקרנות מאז שנת 2003 מבוסס על גיל פרישה 67 לכלל העמיתים, ובכל מקרה שבו בוצעו חריגות מגיל זה, ניתן סיוע ממשלתי כדי לפצות את הקרנות על הגירעון האקטוארי הנובע מאותן חריגות, כאשר מתן הסיוע הממשלתי עוגן בהסכם בין הממשלה לבין ההסתדרות, בחקיקה ראשית ובכללים של הממונה על שוק ההון.

2. עלות אי-העלאת גיל הפרישה לנשים מאז שנת 2012 היא תוספת התחייבות לקרנות בשיעור של כ- 200 מיליוני ש"ח לשנה, ובסה"כ תוספת התחייבויות לקרנות של כ- 5 מיליארד ש"ח כפי שנעשה עד עתה בנסיבות דומות, לא יהיה מנוס מביצוע איזון אקטוארי שיוביל להפחתת זכויות העמיתים, לשם התמודדות עם ההתחייבויות שנוצרו בשל אי-העלאת גיל הפרישה לנשים מאז שנת 2012.

בד בבד עם פרסום הדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2017, וכחלק מחובת הנאמנות של הקרנות כלפי העמיתים, המנהל המיוחד של הקרנות פנה ביום 20.3.18 לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בבקשה לנקוט בצעד של איזון אקטוארי שיוביל להפחתת זכויות העמיתים בקרנות, לפי סעיף 64. ג. לתקנון האחד, וזאת בשם לב להתחייבויות שנוצרו בשל אי-העלאת גיל הפרישה לנשים מאז שנת 2012 ולאור חוסר היענות של ממשלת ישראל להעברת סיוע ממשלתי מתאים לכיסוי התחייבויות אלה, כפי שמתחייב מעקרונות ההסדר שגובשו בשנת 2003 ונעשה עד עתה.

ביום 14.6.18 התקבל אישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון מתוקף סמכותה לפי סעיף 78 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ולפי סעיף 64 ג לתקנון האחד, להפחית את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשארים בשל הגדלת ההתחייבויות של הקרנות הנובעת מאי העלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64 ובלבד שהפחתת הקצבאות שמשלמות הקרנות תעשה החל מחודש יוני 2019 (לאור קיום מ"מ בין הגורמים הרלוונטיים בממשלה ובכנסת להעלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64).

הפחתת הזכויות בשיעור של 1.259% (להלן – שיעור ההפחתה) קיבלה ביטוי בהערכות האקטואריות שצורפו לדוחות הכספיים.

הבהרות מתאימות בנושא יצורפו למסמכים הנשלחים לכלל העמיתים לאחר פרסום דוחות אלה.

פדיונות שיבוצעו על-ידי מבוטחים, פנסיונרים ושאר החל מיום 1.9.2018 יופחתו בשיעור ההפחתה.